

Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

Iedereen die met kinderen en volwassenen werkt, moet bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld handelen volgens de stappen van de meldcode. Dat geldt voor professionals die werken in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg, de zorg, welzijn en justitie.

De wet verplichte meldcode

Sinds 2013 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. Die wet houdt in dat alle organisaties die werken met kinderen en volwassenen een meldcode moeten hebben en medewerkers in staat moeten stellen daarmee te werken. Het doel van de meldcode is professionals te helpen eerder en beter te handelen als zij vermoeden dat een gezinsslid thuis mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt. Uit onderzoek weten we namelijk dat professionals die met een meldcode werken drie keer vaker ingrijpen dan professionals die geen meldcode hebben.

Basismodel meldcode

De overheid heeft het **basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling** opgesteld. Sectoren en branches hebben dit voorbeeld vertaald naar hun achterban. Instellingen en organisaties op hun beurt maken een vertaling naar hun werkpraktijk: zij beschrijven wie welke stappen zet bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. Elke meldcode omvat dezelfde 5 stappen zoals opgenomen in het basismodel. Dat vergemakkelijkt de samenwerking tussen professionals en organisaties.

Meldrecht

De meldcode is nadrukkelijk geen meldplicht. Organisaties zijn verplicht een meldcode te hebben, professionals zijn verplicht te handelen volgens de stappen van de meldcode, maar het doorlopen van de meldcode hoeft niet te leiden tot een melding.

In de Wet meldcode is wel opgenomen dat professionals het **récht** hebben te melden bij Veilig Thuis. Ook als gezinsleden daar geen toestemming voor geven. Het meldrecht houdt in dat professionals persoonsgegevens van volwassenen en kinderen mogen doorgeven aan Veilig Thuis, zodat Veilig Thuis een onderzoek naar de gezinssituatie kan starten. Bovendien mogen professionals informatie geven als Veilig Thuis daar vanwege haar onderzoek om vraagt.

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt ons als professional zorgvuldig te handelen. De 5 stappen geven precies aan wat je moet doen als je vermoedt dat een kind thuis in de knel zit.

Meldcode stappenplan

STAP 1: Breng signalen in kaart

Breng signalen in kaart die je zorg bevestigen of ontkrachten. Leg signalen en vervolgstappen objectief en feitelijk vast in het dossier. Voer indien nodig de kindcheck uit.

STAP 2: Overleg met een deskundige collega of Veilig Thuis

Overleg met een deskundige collega om signalen te duiden. Raadpleeg zo nodig Veilig Thuis of een forensisch arts. Neem bij eergerelateerd geweld, huwelijksdwang of vrouwenbesnijdenis direct contact op met Veilig Thuis.

STAP 3: Praat met ouders of verzorgers

Bespreek je zorgen zo snel mogelijk met de ouders/verzorgers van het kind. Alleen als jouw veiligheid of die van het kind in gevaar kan komen door een gesprek kan hiervan worden afgezien.

STAP 4: Weeg het geweld

Maak een inschatting van de aard en de ernst van de situatie op basis van signalen, het overleg met een collega en het oudergesprek. Vraag bij twijfel advies aan Veilig Thuis. Bij een reële kans op schade: melden.

STAP 5: Beslis: Is melden nodig? Is hulpverlening nodig?

Als je het kind voldoende kunt beschermen, bied of organiseer je de noodzakelijke hulp. Als de situatie acuut of structureel onveilig is, doe je een melding bij Veilig Thuis en beslis je samen welke hulp je zelf kunt organiseren.

Handelen als professional

Als je je als professional zorgen maakt over wat een kind thuis meemaakt, gebruik je de meldcode. Dat gebeurt in een aantal stappen: bijvoorbeeld het in kaart brengen van signalen, het vragen van advies en uiteindelijk beslissen wat te doen.

Het is belangrijk dat je als professional het kind betreft bij de beslissingen die je neemt. Als je naar het kind luistert, weet je beter wat je moet doen. Voor het kind is dat belangrijk, omdat het zich gehoord voelt. Dat helpt bij het herstellen van de vervelende ervaringen.

Hoe betrek je als professional de kinderen? 10 punten checklist voor de professional:

1. Handel in het belang van het kind

Kinderen hebben er recht op dat professionals in hun belang handelen. Dat kan alleen als een kind betrokken wordt bij belangrijke beslissingen die over hem of haar gaan. Dat staat ook in het *Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind*.

2. Geef informatie

Kinderen hebben recht op informatie over het proces. Een professional moet duidelijk aan kinderen vertellen wat er precies gaat gebeuren en waarom hij iets doet. Vaak wordt gedacht dat kinderen dat niet snappen, maar dat klopt niet. Het is juist geruststellend als ze weten wat er gaat gebeuren en waarom iets wordt besloten. Pas dan gaat een kind een professional vertrouwen.

3. Veilig opgroeien is normaal

Kinderen moeten weten dat ze recht hebben om veilig op te groeien. Het is belangrijk dat de professional aan het kind vertelt dat het niet aan hem ligt. Bijvoorbeeld doordat hij hoort dat het niet normaal is dat kinderen thuis mishandeld of verwaarloosd worden. En dat alle kinderen het recht hebben op een prettige situatie thuis.

4. Betrek kinderen

Kinderen moeten weten dat ze er bij beslissingen die voor hen belangrijk zijn, voor kunnen kiezen om betrokken te worden. Het is belangrijk dat een professional het kind vertelt dat hij de mogelijkheid heeft om mee te doen in het proces. Dat kan op verschillende momenten. Direct vanaf het begin, maar ook later. De professional moet in de gaten houden dat hij dit telkens aan een kind voorlegt.

5. Luister

Kinderen hebben het recht dat er naar hen geluisterd wordt. De professional moet naar kinderen luisteren en – als ze niet vanzelf met hun verhaal komen – naar hun mening vragen. Dat geldt voor elke belangrijke beslissing die wordt genomen. Vaak is het zo dat kinderen het moeilijk vinden om te zeggen wat ze ergens van vinden. Daar moet je dus naar vragen, want het is belangrijk dat een kind alles kan zeggen wat hij wil.

6. De mening van een kind telt

Het kind moet weten op welke manier met zijn mening wordt omgegaan. De professional moet niet alleen luisteren, maar ook de oplossingen en wensen van het kind meenemen in de besluiten die worden genomen. Natuurlijk hoeven niet alle meningen van kinderen te worden overgenomen. Maar als dat niet gebeurt, moet je wel uitleggen waarom dat zo is.

7. De mening van een kind mag anders zijn

Kinderen hebben het recht te laten weten dat ze het ergens niet mee eens zijn. Daarvoor is wel nodig dat de professional dat heel duidelijk van te voren aangeeft. Anders denkt een kind dat hij alles moet accepteren, terwijl dat helemaal niet zo is. Je neemt het kind pas serieus als je ruimte geeft voor een andere mening, ook al hoeft die niet te worden overgenomen.

8. Hou ze op de hoogte

Het kind heeft het recht te weten wat er gebeurt nadat het vanuit zichzelf heeft verteld over onveiligheid thuis (disclosure). In dat soort gevallen moet er direct contact zijn met Veilig Thuis om te kijken wat er moet worden gedaan. Kinderen kunnen enorm schrikken als er van alles in werking wordt gezet en ze er niets van weten.

9. Blijf steunen

Een kind heeft steun van de professional nodig. De meldcode stopt niet bij een melding. Zo lang professionals zelf contact hebben met kinderen, moeten zij steun bieden en helpen de stress te verminderen.

10. Voer een goed gesprek

Praktische tips om met kinderen te praten: zie www.augeo.nl.

Voor uitgebreide informatie en de handreiking Participatie van kinderen in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: zie: www.augeo.nl.

Opgesteld door:	Rixt Minnema
Datum:	Oktober 2023
Evalueren en bijstellen:	Oktober 2024